

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 42 (3–2014)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2014

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляев І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Пила В. І., д-р екон. наук, проф., Радзієвський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Сафонова В. Є., д-р екон. наук, Хачатрян Г. Е., д-р екон. наук.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Гаркуша В. С., канд. юрид. наук, доцент, Демченко С. Ф., д-р юрид. наук, Джуль В. В., д-р юрид. наук, проф., Ковальська В. В., д-р юрид. наук, ст. наук. співр., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Курко М. Н., д-р юрид. наук, доцент, Мартиненко О. А., д-р юрид. наук, проф., Муравйов К. В., канд. юрид. наук, доцент, Недюха М. П., д-р філос. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф., Темченко В. І., канд. юрид. наук, доцент, Христинченко Н. П., канд. юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук, проф., Ярмиш О. Н., д-р юрид. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Бучек А. О., д-р психол. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 6 від 2 липня 2014 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 42 (3–2014). — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2014. — 256 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

Міністерством освіти і науки України збірник “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з економічних наук (за наказом МОН України від 21.11.13 № 1609).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2014
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2014

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	Бортник В. А. Чесць та гідність особи як основний безпосередній об'єкт злочину	72
Варзар І. М., Тімашова В. М. Концепт реформування політичної сфери у передвиборних програмах кандидатів на пост Президента України (2014 р.)	5	Ковальчук А. Ю. Співвідношення адміністративної та цивільно-правової відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері.....	78
Гольцов А. Г. Імперська геостратегія Російської Федерації у світі: основні напрями та засоби реалізації	13	Комаров В. А. Про державні гарантії у трудових відносинах в Україні.....	84
Готун А. М. Маркетинг у політичній діяльності: аналіз сучасних моделей та інструментів використання	21	Толстенко В. Л. Перспективи розвитку форми Української держави в процесі конституційної модернізації.....	90
Дікарев О. І. Stratagems as universal formula of the China law	31	Шутий М. В. Класифікація видів небезпек, які загрожують громадянам в Україні	98
Качмарський Є. І. Роль електронного PR у формуванні міжнародного іміджу держави	39	Левін В. В. Погодинна оплата праці та проблеми її впровадження в Україні	103
Савойська С. В. Ідейно-теоретичний потенціал комунікативного аспекту мовної політики: наукові підходи і напрями осмислення	43	Шашкова-Журавель І. О. Міжнародні та порівняльно-правові аспекти системи нормативно-правового регулювання оплати праці	108
Самойленко О. П. Суспільно-політичні детермінанти формування політичних цінностей як засаднича умова становлення особистості	50	Аріфходжаєва Т. Б. Теоретико-методичні основи формування недержавних пенсійних фондів в умовах сьогодення.....	114
Ляшенко Є. О. Передумови виникнення політично-економічної кризи в Європі на початку XXI сторіччя	54	Западнюк О. Б. Порівняння масових заходів в Україні та країнах Європейського Союзу.....	118
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	59	Заросило В. В. Теорія масових заходів та їх вплив на громадську безпеку	122
Недюха М. П. Корупція як соціально-правовий феномен	59	Комаров О. В. Справедливість у практиці правового регулювання діяльності слідчого в Україні	127
Аніна О. В. Проблемні питання адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства	66		

Поліщук М. Г.

Адміністративна преюдиція в кодексі
України про адміністративні правопорушення
щодо порушень у сфері забезпечення
безпеки дорожнього руху 132

Полярков В. О.

Адміністративно-правові методи діяльності
суб'єктів забезпечення економічної безпеки
держави 136

Терещук О. Д.

Організація діяльності поліції окремих
зарубіжних країн щодо припинення
групових порушень громадського порядку
та масових безпорядків під час проведення
масових заходів 141

Подольська С. А.

Адміністративно-правові засоби
забезпечення обігу інформації в органах
Прокуратури України 146

Щокін Р. Г.

Роль експертизи в укладанні
господарських договорів у сфері
інтелектуальної діяльності 152

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ 158**Захожай В. Б., Головач Н. А.,
Захожай К. В., Казак О. О.**

Інформаційно-аналітичне забезпечення
економічної безпеки
(статистичний аспект) 158

Рижиков В. С.

Організація обліку і калькулювання за повними
витратами в управлінському обліку
на мікрорівні 163

Шконда В. В., Кальянов А. В.

Стратегії антикризового управління
сучасним підприємством 167

Захожай В. Б., Бурсов Р. В.

Сучасні підходи щодо визначення
технологічного рівня
промислових підприємств 176

Карбовська Л. О.

Досвід зарубіжних країн щодо регулювання
попиту і пропозиції на ринку праці
фахівців з вищою освітою 184

Лелик Л. І., Гринькевич О. С.

Регіональні рейтингові оцінки як
інструмент популяризації внутрішнього
туризму в Україні 189

Kukhta P. V.,**Aliev H. H.**

Constituent parts of the mechanism of control
of enterprises investment activity 196

Баєв В. В.

Загальноекономічні тенденції розвитку
туризму України 200

Голуб Л. О.

Оцінка аудиторського ризику та
тестування засобів контролю фінансової
діяльності підприємства 207

Корецька О. В.

Щодо визначення економічної сутності
конкурентоспроможності промислових
підприємств 215

Романенко А. М.

Роль механізму “єдиного вікна”
у забезпеченні спрощення процедур
міжнародної торгівлі 223

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ 229**Konczanin M.**

The status of the profession of a speech therapist
in Sweden, Norway, the Czech Republic 229

Szafrańska K.

The humanization of the process of educating
logopedists (speech-language pathologists)
at the university level 232

Кравченко А. І.

Цінність як духовний стрижень
особистості в процесі її становлення
та життєдіяльності:
концептуально-постановчий аспект 237

РЕЦЕНЗІЇ 231**Утвенко В. В.**

Рецензія на монографію В. В. Омельчука
“Нормативно-правове забезпечення
державно-церковних взаємин у Візантійській
імперії” 243

Радзієвський О. І.

Рецензія на монографію А. Г. Охріменко
“Фінансове забезпечення
функціонування туристичної галузі
України” 249

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 251

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК ЗАСАДНИЧА УМОВА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Наукові праці МАУП, 2014, вип. 42(3), с. 50—53

Проаналізовано основні теоретико-методологічні підходи щодо дослідження феномену “політичні цінності”.

За всього різноманіття пояснень терміну “політичні цінності”, найоптимальнішим, на наш погляд, є таке: “Політичні цінності — об’єкти, явища, ідеї, процеси політичного життя та їх властивості, до яких людина ставиться як до таких, що задовольняють її соціальні потреби, інтереси, і які вона залучає у сферу своєї життєдіяльності” [6, 719].

З цього визначення постає узагальнене розуміння насамперед двох основоположних характеристик політичних цінностей. Перша: політичні цінності є невід’ємною складовою культури, і особливо — політичної культури особистості, групи, суспільства в цілому. І друга: політичні цінності — це віддзеркалення політичної свідомості у її найширшому прояві, починаючи зі свідомості окремо взятої людини (особистості).

Характеризуючи наявну літературу з проблем політичних цінностей, слід виходити з того, що більшість дослідників (філософів, політологів, соціологів, культурологів, психологів) опираються на чотири основних концепції цінностей загалом, які сформульовані і викристалізувалися у другій половині ХХ ст. Це: а) аксіологічний трансценденталізм (С. Віндельбанд і Р. Ріккерт); б) натуралістичний психологізм (Дж. Дьюї, А. Мейнон, Р. Перрі, К. Льюїс); в) персоналістичний онтологізм (Н. Гартман, М. Шелер); г) соціологічна концепція цінностей (М. Вебер, Е. Дюркгейм).

У колишньому СРСР проблема цінностей, політичних цінностей зокрема, предметно досліджувалася Б. Грушиним, А. Здравомисловим, В. Ірхіною, Л. Коганом, І. Лебедєвим, Д. Леонтєвою, Н. Розовою, І. Федякіним, В. Ядовим та іншими вченими.

Серед сучасних українських дослідників, які досліджують політичні цінності, викремимо таких вчених, як: В. Андрущенко, Є. Ануфрієв, О. Балакірева, І. Бекешкіна, В. Бернадський, В. Бех, В. Борисов, К. Ващенко, М. Головатий, В. Курило, В. Морозов, Н. Паніна, О. Якушин та ін. Серед російських учених йдеться про праці В. Волкова, С. Іконнікової, І. Ільїнського, І. Кона, В. Криворученко, В. Лісовського, В. Лукова, В. Павловського, В. Чупрова та ін.

Немало проблем виникає з питання класифікації політичних цінностей. По-перше, варто поділяти політичні цінності на цінності суспільні і цінності особистісні. “Позитивною стороною суспільних цінностей, — пише український дослідник П. Сліпець, — є формування у межах суспільства природного, об’єктивного механізму трансляції цих цінностей. У цьому відношенні суспільні цінності краще захищені та чіткіше сформульовані; вони мають досконаліше відпрацьовані механізми заохочення з боку суспільства, ніж цінності індивідуальні та загальнолюдські” [7, 75].

Зазначимо і те, що суспільні політичні цінності головним чином обумовлені наявністю

в суспільстві домінуючої ідеології — лібералізму, соціалізму, консерватизму, націоналізму, фашизму, анархізму, їх модифікацій, або й нових, неklasичних ідеологій — екологізму, комунітаризму, фемінізму тощо. Оскільки ідеологія є необхідною умовою кожного процесу державотворення, то визначне місце і роль має так звана національна ідея. “Національна ідея, — справедливо зауважує вже цитований нами П. Сліпець, — покликана аргументовано і переконливо орієнтувати, акцентувати увагу не на ідолах, до яких належить підлещуватися, а на ідеалах, яких слід прагнути” [7, 85].

Стосовно загальнополітичних, загальнонаціональних цінностей, у тому числі й українських політичних цінностей, досить мудро свого часу висловився великий елітарист, консерватор В. Липинський, який писав так: “Маючи в своїй нації і Схід і Захід, мусимо ці два напрями під гаслом єдності та нашої національної індивідуальності в собі весь час гармонізувати. Без такої гармонізації ми гинемо як нація: підпадаємо — не завойовані ніколи чужою зброєю, а завжди власним внутрішнім розладом — під впливи то східної Москви, то західної Польщі”¹. Дуже влучне і доречне (особливо на 2014 р., липень місяць) зауваження великого мислителя.

Цитуючи українського дослідника Н. Жабінця, інший український політолог, спеціаліст у галузі політичної модернізації, суспільних трансформацій В. П. Горбатенко звертає увагу на те, що “основу загальнонаціональних, вітчизняних цінностей становлять: а) домінуючі цінності (свобода, справедливість, політична стабільність, громадянське суспільство); б) розвиваючі цінності (законність, політична лояльність, толерантність, схильність до компромісів, відповідальність, свідоме (неупереджене) ставлення до змін, ефективна участь у політичному житті, безпека, рівність, політичний суверенітет, патріотизм, плюралізм, легітимність, постматеріалізм” [1, 150]. Подібну класифікацію наводять (за деякими відмін-

ностями, змінами) й інші українські вчені, зокрема В. М. Денисенко [2].

Вочевидь, маємо брати до уваги й те, що загальнонаціональні (загальносуспільні) політичні цінності нині мають найсприятливіші умови для формування та, головним чином, для практичної реалізації у ситуації плюралістичної демократії. За такої демократії “державна є демократичною лише за наявності великої кількості організацій або автономних груп, що беруть участь у здійсненні влади” [8, 153]. Відомий політолог Е. Хейвуд під поняттям “плюралістична демократія” розуміє демократичну систему, що ґрунтується на виборах у представницькі органи, де існує демократичне управління і де є такі умови: 1) розподіл політичної влади між групами, які змагаються між собою (особливо важливою є відсутність привілейованих груп); 2) існує високий рівень внутрішньої відповідальності, за якої лідери політичних груп підзвітні їх рядовим членам; 3) існує нейтральний апарат уряду, внутрішньо достатньо структурований, щоб надати політичним групам поле для безпосередньої політичної діяльності [9, 97].

Як вже зазначалося, політичні цінності суспільства мають свою специфіку і особливості. Так, користуючись логікою мислення чеського філософа, політолога С. О. Левицького, політичні цінності пов’язані головним чином з детермінацією політичної свободи, як соціального, суспільного феномену. Філософ вважає, що мова йде про три особливості існування і прояву свободи: а) свобода дії; б) свобода вибору; в) свобода бажання [4, 10–18]. Можна “стверджувати, — пише С. Левицький, — про наявність психологічної свободи, навіть за відсутності свободи матеріальної дії” [4, 12].

Свобода вибору — феномен набагато складніший: йдеться про межі вибору, мотивацію тощо. “Поки ми не можемо охопити перспективи нашого життя в цілому, — пише філософ, — навряд чи можна очікувати збігу відчуття свободи або несвободи з тим, що відчуваємо — з реально існуючою свободою або несвободою” [4, 15].

¹ Липинський В. Релігія і церква в історії України. — Філадельфія, 1925. — С. 54).

Ще складнішим є свобода бажання, яка передусім залежить і пояснюється відповідно до рівня загального психологічного стану і розвитку людини. По суті, проблема свободи у цьому випадку виглядає як метафізична проблема. “У ній ставиться питання про відношення нашої волі до всього суцього і ставиться під сумнів істинне — сутність нашої волі” [4, 16].

Ґрунт політичних цінностей особистості є суспільне життя, включаючись у яке людина по-різному сприймає різні суб'єкти такого життя, їх прояв, характер. Відтак цінності політичного життя величезною мірою обумовлені характером та особливостями, тобто конкретно-історичними умовами функціонування суспільства. Звідси логічним є висновок: за своєю природою і сутністю політичні цінності становлять своєрідний і унікальний синтез: 1) індивідуальних; 2) соціально-класових; 3) національно-етнічних; 4) загальнолюдських засад. Хоча така класифікація є достатньо умовною, її можна брати до уваги як основоположну. При цьому, у системі політичних цінностей наявними є суспільно-політичні ідеали і цілі, принципи та норми політичного життя, традиції і символи, врешті — конкретні зразки політичної поведінки, які спостерігає, бере для себе як взірець конкретна людина (особистість).

Цінності політичні не є і ніколи не можуть бути абсолютно сталими, незмінними. Вони істотно трансформуються відповідно до трансформації самого суспільства, а тому в такому суспільстві практично завжди існує протистояння, неузгодженість політичних цінностей людини “минулих часів”, з людиною нового покоління. Має місце поляризація політичної свідомості, а відтак, і поляризація політичних цінностей. Додамо до цього й те, що потужний вплив на систему політичних цінностей мають цінності інших суспільств. Зокрема, на українське суспільство істотно впливають цінності зарубіжних країн — Європи, США, Росії, Азійського та інших континентів. Зрозуміло, що несвідомий, некритичний вибір цінностей інших народів і країн не є позитивним для українського соціуму.

Відтак, серед різноманіття класифікації політичних цінностей можна виокремити: а) цінності загальнолюдського характеру (умовно, ті, що притаманні більшості громадянам країни, соціуму); б) цінності дещо індивідуального характеру і змісту. До перших відносимо мир, злагоду в суспільстві; чесну працю і добробут; соціальну справедливість і національну гідність; права і свободи людини; громадянську відповідальність і законність та ін., що є загальними, інтегральними для будь-якої людини.

Так чи інакше, однак загальнонаціональні (суспільні) й індивідуальні (особистісні) політичні цінності тісно взаємопов'язані. З цього приводу український дослідник Є. Кубасевич доречно зазначає: “Проблема полягає в тому, що при реалізації конкретних політичних кроків індивід, з одного боку, повинен діяти відповідно до своїх партікулярних цінностей, а з другого — діяти у згоді з реальними структурами, у тому числі державними і поставленими перед ним особистісними завданнями. Тим більше, що принципове слідування тим чи іншим цінностям і нормам часто протиставляється реальним наслідкам тих чи інших політичних дій. Прикладом цього можуть слугувати випадки, коли, керуючись винятково принципами ненасильства й толерантності, можна санкціонувати не тільки втрату своїх владних повноважень, а й трансформацію політичної системи, зміну політичного устрою держави та ін. З іншого боку, апеляція до тих чи інших цінностей є ефективним механізмом для досягнення політичних цілей” [3, 133].

Поєднання, діалог загальнонаціональних та індивідуально-особистісних політичних інтересів є основою продуктивних взаємин держави і громадянина, влади і громадянського суспільства, що й становить основу розбудови справді демократичного соціуму.

Демократичний суспільний устрій тим і позитивний, що надає особистості максимум свобод, у тому числі і політичних, що, у свою чергу, ускладнює, підвищує рівень відповідальності людини за свій життєвий вибір.

Література

1. Горбатенко В. Політико-правові цінності в контексті демократизації українського суспільства / В. Горбатенко // Право України, 2013. — № 8 (2013). — С. 149—157.
2. Денисенко В. М. Аксиологія динаміки політичних процесів / В. М. Денисенко, В. Й. Климончук. — Л., 2005. — 481 с.
3. Кубасевич Е. Соціокультурний механізм впливу політичної комунікації на формування політичних цінностей / Е. Кубасевич // Наукові праці МАУП, 2009. — № 1 (20). — С. 130—133.
4. Левицкий С. А. Трагедия свободы / С. А. Левицкий; Предисловие Н. О. Лосского. — Посев, 1958. — 347 с.
5. Мороз А. С. Трансформація політичних цінностей та орієнтацій молоді України: зовнішньополітичний аспект: Автореферат дис. ... канд. політ. наук: 23.00.03 / А. С. Мороз. — К., 2012. — 21 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник // Упоряд. Горбатенко В. П.; За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. — 2-ге вид., допов. і перероб. — К.: Генеза, 2004. — 736 с.
7. Сліпець П. Політичні цінності й ідеологія у форматі стратегії формування ефективної держави та суспільних відносин / П. Сліпець // Наука. Влада. Політика. — К.: Знання України, 2008. — С. 75—91.
8. Теория политики: Учеб. пособие / Под ред. Б. А. Исаева. — СПб.: Питер, 2008. — 464 с.
9. Хейвуд Э. Политология: Учеб. для студ. вузов: Пер. с англ. / Под ред. Г. Г. Водолазова, В. Ю. Бельского. — М.: Основы, 2005. — 432 с.

Розглянуто проблему формування та прояву політичних цінностей як базової засади становлення особистості в сучасних умовах. Наголошено, що поєднання, діалог загальнонаціональних і індивідуально-особистісних політичних інтересів є основою продуктивних взаємин держави і громадянина, влади і громадянського суспільства, що й становить основу розбудови справді демократичного соціуму.

Рассмотрены проблемы формирования и проявления политических ценностей как основы становления личности в современных условиях. Отмечено, что сочетание, диалог общенациональных и индивидуально-личностных политических интересов является основой производительных взаимоотношений государства и гражданина, власти и гражданского общества, и составляет основу развития действительно демократического социума.

This article deals with the problem of the formation and manifestation of political values as the basic principles of the formation of the features in the modern conditions. Emphasized that the combination of national dialogue and individual personal political interests are the basis of productive relations and citizen, government and civil society and is the basis of building a truly democratic society.

Надійшла 10 липня 2014 р.